

AB-MEMO

Aan : Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering : 19-03-2026
Auteur : D. van der Kolk
Onderwerp : Kamerbrief 'Staat van de VTH' december 2025
Agendapunt : 2.0
Bijlage(n) : 8
Portefeuille : B. Tap (portefeuille bestuurlijk en werkgeverzaken)

Gevraagd van het AB

Het algemeen bestuur wordt gevraagd kennis te nemen van:

1. Rapport Staat van de VTH;
2. Meerjarenagenda Versterking VTH-Stelsel milieu
3. Voortgang wetsvoorstel Versterking VTH-Stelsel milieu.

Doel van de memo

Het doel van deze Memo is het bestuur te informeren over de Kamerbrief die op 19 december 2025 aan de Tweede Kamer is aangeboden met een drietal onderwerpen die de versterking van het VTH-stelsel betreffen.

Aanleiding

In de zomer van 2023 is gestart met het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-Stelsel (IBP VTH). Dit programma is door partijen - Omgevingsdienst NL, IPO, VNG, UvW en het Rijk- in het leven geroepen naar aanleiding van het rapport Van Aartsen 'Om de leefomgeving' van 4 maart 2021.

Op basis van dit programma zijn landelijk een groot aantal acties in gang gezet om het VTH-stelsel te versterken. Het meest concrete resultaat binnen de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord is daarbij het op 27 juni 2024 in het algemeen bestuur vastgestelde plan van aanpak robuustheid.

In september 2024 is het IBP VTH formeel afgerond en heeft zijn vervolg gekregen in de op 16 januari 2025 door partijen opgestelde samenwerkingsafspraken.

Deze Memo is gericht op de documentatie die op 19 december 2025 aan de Tweede Kamer is aangeboden. Behalve het rapport 'Staat van de VTH' wat de basis is van dit agendapunt, is nadrukkelijk bijlage 6 'Afspraken Meerjarenagenda Versterking VTH-Stelsel milieu 2026 - 2029' van belang. In deze bijlage staan als laatste de acties benoemd die bij de diverse koepelorganisaties zijn neergelegd.

Inhoud

Ad 1. Rapport Staat van de VTH

Het rapport 'Staat van de VTH' is de opvolger van het tweejaarlijks onderzoek 'Omgevingsdiensten in Beeld'. De nieuwe aanpak kent een bredere focus en is dus meer gericht op de werking van het VTH-stelsel als geheel. Het karakter van het tweejaarlijkse onderzoek is dan ook ingrijpend veranderd.

Het rapport verwijst naar 36 bronnen en rapporten in de volle breedte - en recente geschiedenis - van het stelsel. Naast deze bronnen is gebruik gemaakt van enquêtes die onder meer uitgezet zijn onder de omgevingsdiensten, provincie en ILT. Daar waar de resultaten van de enquêtes onder de

omgevingsdiensten in het rapport ter sprake komen geeft de beantwoording van de OD NHN geen afwijkend beeld ten opzichte van de meerderheid in de beantwoording door omgevingsdiensten. Wat dat betreft is de OD NHN een gemiddelde dienst. Tegelijkertijd ligt het tempo van de voortgang van de OD NHN om te komen tot robuustheid onder het gemiddelde.

Resultaat - het systeem versterkt, de praktijk moet nog volgen

Deze eerste Staat van VTH laat een duidelijke beweging zien in het stelsel. Partijen weten elkaar te vinden en de organisatie van de uitvoering wordt versterkt. Tegelijk zien we dat op diverse onderdelen de dagelijkse praktijk meer tijd nodig heeft om te volgen. Dat is wel waar het uiteindelijk om draait. Het is daarom van belang dat betrokken bevoegde gezagen en uitvoeringspartijen de komende jaren tijd en energie beschikbaar blijven maken voor het versterken van de uitvoering.

.... Ondanks de goede wil van veel partijen blijkt uit de Staat van VTH dat het veranderingsvermogen van het VTH-stelsel laag is. Door de vele bevoegde gezagen in het land is het realiseren van verandering een complexe opgave.

... De implementatie van IBP VTH producten blijft een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren. In de samenwerkingsafspraken versterking VTH-stelsel <16 januari 2025> hebben IPO, VNG, Unie van Waterschappen (UvW), Omgevingsdienst NL en het Rijk alle een eigen taak en verantwoordelijkheid. IenW spreekt deze partijen dan ook bestuurlijk aan op die implementatie via het Bestuurlijk Omgevingsberaad. De Meerjarenagenda Versterking VTH-stelsel milieu, hieronder toegelicht, bevat onder andere afspraken die de implementatie van de IBP VTH producten verder moet bevorderen, met de bijbehorende, financiële Rijksmiddelen.

Vervolg

In 2026 richt het ministerie van IenW zich op de verdere doorontwikkeling van de Staat van VTH, zodat er voor de Staat van VTH 2027 een uitgebreidere methodiek ligt. In de komende jaren moet de Staat van VTH daarmee blijven groeien tot het alomvattende onderzoek zoals dat in het IBP VTH is bedoeld.

Ad. 2 Meerjarenagenda Versterking VTH-stelsel milieu

Na afronding van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-Stelsel in het najaar van 2024 werken partijen verder aan de versterking van het VTH-stelsel vanuit de op 16 januari 2025 opgestelde samenwerkingsafspraken en de daaruit voortvloeiende verdeelde acties tussen partijen in de meerjarenagenda Versterking VTH-stelsel milieu.

In bijlage 1 van de Meerjarenagenda staat de verdeling van acties over de diverse partijen verwoord met daarbij vermeld de huidige stand van zaken. De genoemde partijen zijn vertegenwoordigers van de eigen achterban, waaronder IenW, IPO en de VNG. De vraag is in hoeverre deze achterbanen zijn aangehaakt en op welke wijze men elkaar aanspreekt indien hick-ups ontstaan. Van de 32 benoemde acties zijn er vijf belegd bij Omgevingsdienst NL en drie in combinatie met Omgevingsdienst NL. Dit betekent dat bijna 25 acties bij andere gremia belegd zijn, zoals bijvoorbeeld het ministerie IenW en JenV, IPO VNG en ILT. Dit leidt tot onduidelijkheid over de planning en coördinatie op stelsel brede onderwerpen, maar bovenal levert dit informatieachterstanden op. Vanuit de OD NHN blijven wij, geholpen door Omgevingsdienst NL, het maximale doen om de voor ons relevante informatie te verkrijgen en waar relevant te delen.

Ad.3 Voortgang Wetsvoorstel versterking VTH-stelsel milieu

Tot 16 januari 2026 is partijen, waaronder de omgevingsdiensten, een wetsvoorstel ter consultatie voorgelegd waarin de robuustheidscriteria worden vastgelegd. Omgevingsdienst NL heeft in samenspraak met de omgevingsdiensten een reactie op dit wetsvoorstel aangeboden. De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord staat achter deze reactie en onderschrijft hiervan de inhoud. Wel is nog behoefte aan meer verduidelijking rondom de grondslag en definities van een aantal onderwerpen, met name gelieerd aan de uitvoering van taken voor de provincie Noord-Holland. Om die reden stuurt de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord in de consultatieronde voor 16 januari een beknopte aanvullende individuele reactie toe in de vorm van een annotatie op de reactie van Omgevingsdienst NL.

De verwachting is dat niet alle diensten op 1 april 2026 robuust zullen zijn. Ook de OD NHN zal naar verwachting op deze datum niet structureel robuust zijn. Het wetsvoorstel en daarbinnen de verankering van de robuustheidscriteria met bijbehorende ingreepmogelijkheden kan een duwtje in de rug zijn om nog net een stap verder te gaan om te kunnen gaan voldoen aan de robuustheidscriteria.

De volgende stap in het wetgevingsproces is het voorleggen van het (mogelijk) gewijzigde wetsvoorstel en de memorie van toelichting, via de ministerraad voor advies, aan de Raad van State. Het is de ambitie van het ministerie van IenW dit in Q1 van 2026 te doen.

Bijlage(n)

- Bijlage 1a Kamerbrief 19 december 2025 Staat van de VTH;
- Bijlage 1 Beslisnota Kamerbrief Versterking VTH Stelsel
- Bijlage 2 Rapport Staat van de VTH
- Bijlage 3 Notitie Beantwoording Vragenlijst Staat van de VTH
- Bijlage 4 Notitie beantwoording vragenlijst Staat van de VTH
- Bijlage 5 Digitaal Magazine Staat van de VTH 2025
- Bijlage 6 Meerjarenagenda Versterking VTH-stelsel 2026 – 2029
- Bijlage 7 Aanbiedingsformulier Bob 8 december 2025